

Minimální preventivní program na školní rok 2019 - 2020

Výchovný ústav Brandýs nad Orlicí, tč. Vysoké Mýto

Úvod

Charakteristika zařízení: Výchovný ústav Brandýs nad Orlicí, t.č. ve Vysokém Mýtě je školské zařízení vykonávající obligatorní výchovu pro dívky ve věku 15 – 18 let s poruchami chování. Aktuálně ústav sídlí v pronajaté budově internátu (přízemí a I. patro) a další 2. patra jsou obsazena středoškoláky v rámci týdenního internátu. V rámci tohoto uspořádání je možné zvýšené riziko jen obtížně kontrolovatelných kontaktů mezi dětmi z ústavu a dětmi z internátu, přestože jsme zatím nezaznamenali nějaký vážný problém.

Budova se nachází poblíž centra města a u průtahu hlavní silnice R35 městem. Dalším možným rizikovým faktorem je několik sociálně vyloučených lokalit ve městě.

Zařízení je tzv. otevřeného typu, tzn., že dívky nedochází do školy v zařízení, ale využívají přirozené nabídky základního a středoškolského vzdělávání v blízkém okolí, ale i v rámci Pardubického a Královéhradeckého kraje.

Kapacita zařízení je 24 dívek.

Prevence rizikového chování dětí

Primární prevence rizikového chování u dětí se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování,
- h) sebepoškozování
- i) ostatní – vandalismus, příslušnost k subkulturám, hazardní hraní, domácí násilí

Ústav celoročně provozuje aktivity, které podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Tento typ prevence je významný v kontextu aplikace různých efektivních a vyhodnitelných specifických programů.

Efektivní primární prevence v zařízení ústavní výchovy:

- interaktivní programy v menších skupinách
- vytváření dobrého klimatu v zařízení
- pomoc dětem odolávat sociálnímu tlaku zaměřená na zkvalitnění komunikace
- osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností a kompetencí, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací
- odmítání legálních a nelegálních návykových látek-postoj patrný od všech dospělých zaměstnanců)
- zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, posilování odvahy, stanovování realistických cílů, zvládání úzkosti a stresu ad.

Konkrétní aktivity zaměřené na prevenci rizikového chování dětí:

Ad a). Agrese, šikana a kyberšikana

Rozvoj znalostí a dovedností je zakomponován do celoročního výchovného vedení. Šikanu lze rozdělit na vnitřní (v ústavu) a vnější (ve škole, na ulici). U dětí budou rozvíjeny tyto znalosti a dovednosti:

Zná zásady asertivního jednání.

Ví, proč má význam hledat společná řešení konfliktů.

Rozpozná situace, které jej vyvedou z míry.

Ví, jak se v nich orientovat a zachovat odstup.

Zná možnosti, jak řešit mezilidské spory a konfliktní situace.

Zná techniky, jak zvládat svůj stres a impulzivní jednání.

Ví, co mu pomáhá ve zvládání afektů a náhlých změn nálad.

Uplatňuje alternativy a kompromisy v řešení konfliktů.

Umí racionálně zhodnotit své kladné a záporné vlastnosti.

Umí odhadnout, jak by se mohl/a chovat v krizových situacích.

Je přirozeně sebevědomý.

Má kladné sebepojetí.

Používá způsoby, jak zmírnit projevy svého sobectví a egoismu.

Umí pracovat s technikami ke zmírnění stresu a úzkosti.

Realizuje jednoduché relaxační techniky.

Je schopno uplatnit znalosti, schopnost asertivity a sociální dovednosti v jednání a mezilidských interakcích (např. dohodnout se na vzájemném kompromisu, hledat společná řešení, udržet si vlastní identitu v komunikaci se silnějším spolužákem, nechovat se destruktivně k sobě ani k ostatním atd.).

Dokáže se vyrovnat se svou negativní náladou.

Zvládá své afektivní stavy.

Konkrétní aktivity:

- podzimní a jarní preventivně výchovný pobyt v Krkonoších (3-denní) zaměřený na soudržnost, spolupráci, komunikaci formou skupinové činnosti, terapeutických a zážitkových prvků v programu.
- Promítání filmu Class, diskuze
- Jednodenní zátěžové programy v průběhu celého roku – rafty (zaměření na spolupráci, kooperaci, zodpovědnost, vedení skupiny ad.)
- Pravidelné terapeutické skupiny od listopadu do května (rozvoj sociálních a emočních dovedností a kompetencí, zvládání konfliktů a zátěžových situací, rozvoj zdravého sebevědomí a sebehodnocení, zvládání úzkosti ad.)
- Do programu jsou zařazeny pravidelné sobotní odpoledne s psychologem a etopedem (interval 1x za 2 měsíce), kdy jde o řízenou činnost konkrétně zaměřenou na danou oblast MPP. Součástí programu jsou hry, edukační část, fyzická zátěž, komunitní sdílení času, komunitní zpětné vazby, posilování residence v zátěžových situacích ad. Ve skupině bude vždy max. 8 – 10 dětí z důvodu individuální práce s dětmi.

Ad b). Záškoláctví

Vedoucí vychovatelka a klíčoví vychovatelé kontaktují na začátku školního roku příslušnou střední školu a domluví si jasná pravidla komunikace mezi školou a výchovným ústavem.

- Pokud dítě nedojede do školy bude škola ihned výchovné zařízení kontaktovat.
- V případě vážnějších problémů přijede do školy zástupce ústavu a bude nastalou situaci řešit
- Úzká spolupráce mezi ústavem a školním metodikem prevence a výchovným poradcem
- Důležité jsou osobní vztahy a důvěra mezi institucemi
- Absenci omlouvá pouze výchovný ústav

Konkrétní aktivity:

- Denní kontakt s vyučujícími ve školách, metody prevence a výchovnými poradci
- Pravidelné návštěvy třídních schůzek

Ad c). Závislostní chování

Návykové látky můžeme rozdělit takto:

Tabák: Závislost na tabáku je nejčastější ve formě cigaret, v poslední době vodních dýmek. Méně časté jsou u nás dýmky a doutníky či jiné exotické formy. Návykovou drogou je nikotin. Jedná se o **samostatnou nemoc**, poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním tabáku. **Jedinou návykovou látkou v tabáku je nikotin**, je to droga dokonce návykovější než například heroin. To je jeden z důvodů, proč si naprostá většina nedospělých kuřáků myslí, že až bude chtít, prostě kouřit přestane a proč to bohužel u většiny z nich nebude pravda: 7 z 10 dospělých kuřáků by raději nekouřilo, kdyby si ovšem ještě mohli vybrat. Ačkoli se výrobci cigaret snaží vzbudit dojem, že kouření je dospělá aktivita, pravý opak je pravdou: je to dětská nemoc, průměrný věk první cigarety je u nás kolem 10 let a kolem 90 % kuřáků si zapálí první cigaretu dříve, než jim je 18 let.

To je někdy důležité dětem vysvětlit: **dospělí s kouřením prakticky nezačínají**, výrobci cigaret si musejí své zákazníky zajistit dříve, než oni dostanou rozum, dospělé už by do závislosti tak snadno nedostali.

Konkrétní aktivity:

- Snaha o „omezení“ kouření u všech dětí v zařízení se zvláštním důrazem na těhotné (omezování možnosti kouřit v prostorách ústavu i na společných akcích).
- Každodenní rozporování smyslu kouření s důrazem na jeho škodlivost

- Podpora sportovních a jiných aktivit
- Zdůrazňování škodlivosti kouření pro těhotné i plod (přísné vyžadování abstinence)

Alkohol: je v Evropě nejrozšířenější návykovou látkou. Rozšířenost pití alkoholu má hluboké společenské a kulturní kořeny. Alkohol je legální drogou, přičemž její dostupnost je v různých zemích upravena odlišně. V České republice je podle zákona možné podávat a prodávat alkohol zletilým osobám, tj. od 18 let věku.

Konkrétní aktivity:

- Důrazná kontrola a nulová tolerance

Drogy (THC, pervitin a ostatní):

- P
o
d
P
o
r
a

Experimentální užití drog – jednorázová zkušenost, nejvýše 2-3 zkušenosti v životě.

Rekreační – příležitostné/pravidelné užívání drog je zakomponované do životního stylu zejména mladých lidí, nepůsobí vážné zdravotní, sociální a ekonomické problémy.

Problémové užívání drog je dlouhodobé perorální, intravenózní a jiné užívání návykových látek. Problémové užívání většinou způsobuje zdravotní a sociální i zdravého životního stylu (posilovna, trampolíny, chůze)

- Podpora sebedůvěry, aktivity a hodnotových zájmů (sport, kulturní aktivity a občanské aktivity – kooperace s mateřskou školou, se zařízením **CEDR** pro lidi s duševním onemocněním
- Pomoc ve **psím útulku** (nepravidelně)
- Diskuze na skupině i na komunitách
- Zapojení do místní komunity – výstavy rukodělných výrobků, Jarmarky s Albertem
- Účast na kulturním životě města Vysoké Mýto (koncerty, slavnosti, dožínky, advent, velikonoce ad).
- Realizace specializovaného programu o návykových látkách
- **Čistíme Česko** – pomoc s úklidem odpadků ve městě a blízkém okolí
- Zpracovaný postup při indikaci návykových látek v zařízení ve vnitřním řádu
- Přednáška probační mediační služby České republiky

Netolismus: Termínem netolismus označujeme závislost (závislostní chování či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména:

- počítačové hry,
- sociální sítě,
- internetové služby (různé formy chatu),

- virální videa,
- mobilní telefony,
- televize aj.

Konkrétní aktivity:

Projekt CZ.NIC a Národního týmu kybernetické bezpečnosti prosinec 2019 - březen 2020 na témata:

1. Fungování internetu - přednáška, která zajímavou formou seznamuje děti s pojmy internet, IP adresa, jak fungují domény, DNS, sociální sítě, co je kyberšikana apod.
2. Bezpečný pohyb na internetu - přednáška obeznámí děti s tím, čeho se mají na internetu vyvarovat, na co si mají dát pozor...
3. Bezpečnost mobilu - přednáška, která spojuje téma bezpečného pohybu na internetu, zabezpečení mobilního telefonu a mobilních aplikací
4. Digitální stopa - interaktivní přednáška ve formě hry ohledně ochrany soukromí na internetu
5. Sociální sítě - přednáška, na které se děti dozví, s jakými typy sociálních sítí se mohou setkat, jakým způsobem si mají na sociálních sítích vybírat přátele, na co mají dávat pozor apod.

V projektu budou odborníci interaktivní formou přiměřeně našim dětem zprostředkovávat znalosti a dovednosti v této oblasti, formou návštěv v zařízení a návštěv našich dětí přímo v sídle Národního týmu kybernetické bezpečnosti – vše v rámci projektu zdarma.

Dále budou probíhat diskuze ve skupinách, na komunitách, úzce spolupracujeme s Policií ČR.

Ad d). Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

Zabezpečení bezpečnosti v prostorách internátu.

Konkrétní aktivity:

- Proškolení bezpečnosti všech dívek výchovného ústavu s ohledem na bezpečnost pohybu po balkonech.
- Proškolení všech dívek o pravidlech pohybu cizích osob v prostorách internátu, kde je umístěn výchovný ústav, a to ve společných prostorách pro všechny zúčastněné instituce a v prostorách výchovného ústavu.
- Sdělení informace o přísném zákazu vniknutí cizích osob přes prostory balkonů, a to včetně důsledků z toho plynoucích – přivolání PČR, trestní oznámení, zaplacení případné škody vzniklé poškozením budovy nebo vybavením.
- Proškolení o bezpečnosti pohybu přes státní silnici, jejíž těleso je nedaleko výchovného ústavu, včetně upozornění na nutnost používat přechod pro chodce.
- Bezpečnostní školení o pravidlech pobytů mimo budovu ústavu např. na horských chatách, v campu, pod stanem apod.
- Proškolení bezpečnosti při vodáckých aktivitách.
- Školení první pomoci.

Ad e). Poruchy příjmu potravy

Mentální anorexie a bulimie představují ve svých projevech mezní polohy jídelního chování od život ohrožujícího omezování příjmu potravy až po přejídání spojené se zvracením nebo jinou nevhodnou kompenzací energetického příjmu. Pro obě poruchy je příznačný nadměrný strach z tloušťky, nespokojenost s tělem a nadměrná snaha o dosažení štíhlosti a její udržení. Další psychické a zdravotní problémy většinou souvisí s mírou podvýživy a s intenzitou užívaných „metod“ na zhubnutí.

Rizikové faktory: Specifické: nevhodné jídelní a stravovací zvyklosti v rodině, diety, obezita v rodině, PPP v rodině, některé sporty a zájmy

Obecné: Nedostatek rodič. kontroly, duševní poruchy, alkohol v rodině, přílišné zaměření na sebekontrolu a výkon (nebo naopak absence sebekontroly), přílišný důraz na vzhled. Rodiče jako vzor řešení problémů.

Prezentování nevhodných módních vzorů, diet, jednostranných řešení, nekritické zdůrazňování hédonistických hodnot (užít si“) na jedné straně a sebekontroly na druhé

Užívání diet, nevhodné stravovací a pohybové zvyklosti, skandalizace nadváhy, šikana kvůli nadváze a vzhledu

Úzkostnost, pedanterie u anorexie;

Impulzivita a nezdrženlivost u bulimie.

Nadváha, obezita, nadměrná sebekontrola, černobílý pohled na sebe a svět.

Nízké sebevědomí, důraz na vnějšíkové hodnoty, orientace na jednoduché řešení, neschopnost akceptovat zpětnou vazbu, následky.

Konkrétní aktivity:

- Podpora vhodných stravovacích návyků dodržováním časů na stravu a stolováním.
- Sportovní aktivity (kola, brusle, pěší turistika, plavání, rafty) v průběhu celého školního roku.
- Stravování v restauraci jako zážitková aktivita
- Spoluúčast na plánování stravování o víkendech
- Vlastní vaření a vzájemná inspirace
- Spolupráce s certifikovanou výživovou poradkyní (specializace na poruchy příjmu potravy), beseda pro děti

Ad f) Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U studentů/žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozují objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Prevence projevů rasismu a xenofobie:

Má dostatek informací o různých etnických skupinách žijících v české a evropské společnosti.

Chápe v obecných souvislostech zdroje odlišnosti projevů, chování a jednání lidí z různých etnických skupin či minorit.

Zná principy civilizované a demokratické společnosti.

Zná Listinu základních práv a svobod a Úmluvu o právech dítěte.

Rozumí významu globalizace v moderní společnosti.

Chápe příčiny a důsledky diskriminace, xenofobie a rasismu.

Umí racionálně zhodnotit a kriticky posoudit kladné a záporné vlastnosti příslušníků určité národnostní menšiny.

Používá kritické myšlení.

Umí si vytvořit objektivní názor a nezávislý postoj.

Realizuje komunikaci se svými vrstevníky a mladými lidmi na bázi vzájemného porozumění, tolerance a otevřeného jednání.

Umí vytvářet přátelské, rovnocenné a důvěrné vztahy.

Respektuje fyzické a psychické odlišnosti lidí z jiných etnik.

Konkrétní aktivity:

- Podpora soužití všech dětí v zařízení bez rozdílů rasy, náboženství, názorů, sociálního postavení.
- Komunitní způsob práce
- Skupinová psychoterapie (v týdenním časovém cyklu)
- Návštěva koncentračního tábora **Terezín**
- **Návštěva Muzea romské kultury**
- **Spolupráce s organizací Šance pro Tebe – účast na koncertech romských dětí pod vedením Idy Kellarové, doučování dětí z vyloučené lokality, volnočasové aktivity pro děti ze sociálně vyloučené lokality**
- Projekt arteterapie s neziskovou organizací CEDR pro lidi s duševním onemocněním

Ad g). Sexuální rizikové chování

Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

U dětí a dospívajících mohou na rizikovost upozornit jednak nevhodné sexuální projevy, jakými jsou například nutkavá masturbace nebo atypický sexuální vývoj (je potřeba je odlišit od projevů normální sexuální zvědavosti, experimentace s vlastním tělem i tělem druhých dětí), jednak projevy nesexuální, které se následně mohou rozvinout až do sexuální deviace. **U chlapců může docházet k nárůstu fyzické agrese, u dívek spíše k sebepoškozování.**

Na riziko sexuálního rizikového chování nás může upozornit tzv. „**triáda symptomů**“: noční pomočování i po dvanáctém roce života, krutost ke zvířatům a žhářství.

Okruhy témat pro rozhovory:

Zná rozdíl mezi průběhem dospívání u dívek a u chlapců.

Identifikuje primární a sekundární pohlavní znaky.

Chápe tělesné a duševní charakteristiky/rozdíly příslušníků stejného a opačného pohlaví.

Ví, jak probíhá zdravý menstruační cyklus.

Pozná u sebe problémy s menstruací a pohl. orgány.

Ví, že existuje a jak se projevuje u žen premenstruační syndrom.

Rozumí svým emocím a prudkým změnám nálad.

Chápe, jak probíhá vývoj dítěte uvnitř matky.

Identifikuje, které věci mohou poškodit plod.

Uvědomuje si rizika spojená s interrupcí.

Ví, kdy je člověk zralý pro sexuální styk.

Chápe, že masturbace není škodlivá a zdraví nebezpečná.

Ví, jak se má chovat k osobám opačného pohlaví.

Ví, že je zakázáno (a proč) navštěvovat erotické stránky na internetu a sledovat filmy označené jako nevhodné pro děti a mladší 18 let.

Rozumí tomu, proč je dětem zakázáno číst pornografické časopisy a sledovat porno na PC nebo v televizi.

Chápe, že homosexualita je přirozená a přijatelná alternativa sex. chování.

Zná rozdíl mezi heterosexuální, homosexuální a bisexuální orientací.

Ví, že i heterosexuálně orientovaní lidé mohou za určitých okolností mít homosexuální či bisexuální fantazie a projevy.

Má k dispozici kontakty, kam se obrátit a kde hledat pomoc v případě nejasností se svou sex. orientací a může požádat o radu v oblasti sexuálního chování

Konkrétní aktivity:

- **VZTAH** (mezi dospělými a dětmi)
- Základní strategií zůstává, že **je potřeba brát každé sdělení dítěte vážně.**
- Podpora zdravého klimatu v zařízení
- Skupinové aktivity (výjezdy na hory, zážitková pedagogika, rafty)
- Čas na individuální rozhovory (v průběhu roku)
- Podpora **SEBEVĚDOMÍ A VLASTNÍ HODNOTY**
- Promítání vhodných filmů (**Magnólie**)
- Účast na projekcích dokumentárních filmů o sexuálním násilí (**Projekt 100, festival Jeden svět**)
- Diskuze nad problematikou tenderu v rámci komunity, skupiny.

Ad. h) Sebepoškozování

Sebepoškozování (automutilace, selfharm) je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat jako nezralou, maladaptivní odpověď na akutní anebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody.

Za patologické sebepoškození se obecně nepovažuje poranění, které je v dané kultuře tolerované a jehož primárním cílem je dekorace těla (v naší kultuře typicky piercing a tetování), sexuální uspokojení, spirituální zážitek v rámci rituálních praktik či začlenění se do skupiny vrstevníků nebo demonstrace vlastní hodnoty mezi nimi (snaha být „cool“ a „in“).

Z psychologického hlediska lidé, kteří se poškozují, často

- trpí chronickou úzkostí
- mají sklon k podrážděnosti
- sami sebe nemají rádi/sami sebe znehodnocují
- jsou přecitlivělí na odmítnutí
- mívají chronický vztek, obvykle na sebe
- mají sklon potlačovat zlost
- mívají intenzivní agresivní pocity, které výrazně odsuzují a často potlačují nebo obrazejí proti sobě
- bývají impulzivnější a mívají oslabenou schopnost kontrolovat impulzy
- mívají sklon jednat v souladu se svou momentální náladou
- mají sklon neplánovat do budoucna
- bývají depresivní a mívají sebevražedné/sebedestruktivní sklony
- nemají flexibilní repertoár dovedností pro zvládnání zátěže
- mají sklon k vyhublosti
- cítí se slabí, bezmocní.

Konkrétní aktivity:

- Odborná psychologická a terapeutická podpora
- Spolupráce s pedopsychiatrem
- Spolupráce s OSPODy
- Ve skupinové práci trénink uvolňování napětí//relaxace, pohyb, psychoterapie/.
- V případě masivního sebepoškozování je nutné volat RZS

Ad i). Ostatní rizikové chování – hazardní hraní, příslušnost k subkulturám a vandalismus

Pokud se tato problematika objeví, je řešena individuálně s psychologem, etopedem nebo vychovatelem; ve spolupráci s rodiči nebo kurátorem podle potřeby návaznosti řešení.

Konkrétní aktivity:

- Individuální rozhovory s etopedem, psychologem,
- Úzký kontakt mezi dítětem a vychovatelem celoročně
- Komunitní způsob práce
- Důraz na důvěru a vztah
- Zátěžové programy (3-denní) i jednodenní
- Sobotní řízené programy s psychologem a etopedem

Metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Příloha č.1 Minimálního preventivního programu na školní rok 2019/2020

Do programu jsou zařazeny pravidelné sobotní odpoledne s psychologem a etopedem (interval 1x za 2 měsíce), kdy jde o řízenou činnost konkrétně zaměřenou na danou oblast MPP. Součástí programu jsou hry, edukační část, fyzická zátěž, komunitní sdílení času. Ve skupině bude vždy max. 8 – 10 dětí z důvodu individuální práce s dětmi.

Frekvence 1x za 2 měsíce v sobotu odpoledne od 13,00 do 19,00 hodin (maximálně do 20,00 hodin).

Konkrétní data v měsíčních plánech práce.

Září – listopad:

- **3-denní úvodní adaptační a zátěžový pobyt v Krkonoších, Jičínská bouda – zaměření na šikanu (film Class, práce s ním)**
- Úklid místní lokality od odpadků
- návštěva hřbitova/smysl dušiček/
- přednášky
- rafty
- projekt ARTE s CEDREM
- aktivity na trampolínách pod odborným vedením

pro dospělé: Výcvik ve strategiích proti šikaně II. – dr. Kolář (NIDV Praha), konference o sebepoškozování Praha, výcvik v krizové intervenci (Podané ruce Brno – pro všechny, přímo v zařízení, program v oblasti genderové problematiky MU Brno, práce s klientem v akutní krizi – 2 kolegové Linka bezpečí Praha)

Prosinec:

- adventní spirála (advent, smysl, poselství, prožitková aktivita bludiště)
- vánoční besídka
- bruslení
- návštěva třebechovického Betléma
- vánoční aktivity v MŠ Brandýs nad Orlicí
- Jarmarky s Albertem
- Projekt ARTE s CEDREM
- **Přednáška CZ NIC a Národního týmu kybernetické bezpečnosti v zařízení**
- Aktivity pro romské děti ze sociálně vyloučené lokality
- adventní vycházka zaměřená na prožívání ticha a tmy.

Leden - březen

- **třídenní zátěžový pobyt na horách** (zaměřený na zimní sporty); běžky, zimní turistika
- bruslení na zimním stadionu
- **Přednáška CZ NIC a Národního týmu kybernetické bezpečnosti v zařízení**
- kino (festival Jeden svět – dokumenty se sociální tematikou)
- přednáška o šikaně
- zimní výstup
- přednáška o romském světě, návštěva muzea romské kultury
- návštěva Národní galerie v Praze
- velikonoční jarmark ve Vysokém Mýtě

Duben – červen:

- zážitkový pobyt dětí společně se zaměstnanci ústavu organizovaný najatou agenturou s přesahem do komunitního prožívání
- rafty
- cyklovýlety
- **dvoudenní existenciální putování dle knihy nebo záznamu osudů pamětníků z archivu POST BELLUM nebo návštěva Terezie**
- přednáška o zdravém životním stylu
- aktivity na trampolínách

Aktivita pro dospělé – dle aktuálních potřeb zařízení.

Červenec/Srpen:

- sjíždění řeky na více dnů /Sázava, Orlice, Ohře apod./
- **více denní zátěžový pobyt**
- týdenní pobyt táborového charakteru
- turistické celodenní výlety
- koupání
- školení první pomoci

Poznámky: průběžné činnosti

Čistíme Česko – účast na sběru odpadků v našem okolí a městě

Probační a mediační služba – osvětové přednášky

Spolupracující organizace:

CEDR – společné aktivity

MŠ Brandýs nad Orlicí – společné aktivity

Šance pro Tebe Chrudim – aktivity pro děti z místní romské komunity

Don Bosco – programy přípravy na zletilost, doprovázení

SKP Centrum – spolupráce v projektu přípravy na přechod z ústavního zařízení do Domu na půl cesty

Nadace J.J. Pestalozzi - programy přípravy na zletilost, doprovázení

CZ.NIC a Národní tým kybernetické bezpečnosti – programy v oblasti prevence kyberšikany

NIDV Pardubice – praxe studentů s preventivními aktivitami pro děti

Nadace Albert – jarmarky a financování vstupného na akce

Nadace Terezy Maxové – financování pomůcek na rafting a outdoorové aktivity

Příloha č.2 Minimálního preventivního programu

Zabezpečení bezpečnosti v prostorách internátu

- 1.** Proškolení bezpečnosti všech dívek výchovného ústavu s ohledem na bezpečnost pohybu po balkonech, bezpečnost práce s elektrickými spotřebiči
- 2.** Proškolení všech dívek o pravidlech pohybu cizích osob v prostorách internátu, kde je umístěn výchovný ústav, a to ve společných prostorách pro všechny zúčastněné instituce a v prostorách výchovného ústavu.
- 3.** Sdělení informace o přísném zákazu vniknutí cizích osob přes prostory balkonů, a to včetně důsledků z toho plynoucích – přivolání PČR, trestní oznámení, zaplacení případné škody vzniklé poškozením budovy nebo vybavením.
- 4.** Proškolení o bezpečnosti pohybu přes státní silnici, jejíž těleso je nedaleko výchovného ústavu, včetně upozornění na nutnost používat přechod pro chodce.
- 5.** Bezpečnostní školení o pravidlech pobytů mimo budovu ústavu např. na horských chatách, v campu, pod stanem apod.
- 6.** Proškolení bezpečnosti při vodáckých aktivitách.
- 7.** Školení o šikaně.
- 8.** Školení k první pomoci

Příloha č. 3 Minimálního preventivního programu

Řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně – počáteční šikanu nepovažujeme za mimořádnou událost, proto nepodléhá hlášení

1. vychovatelé, etoped nebo psycholog odhadnou závažnost a formu šikany v zařízení
2. odborný pracovník provede rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s obětí (oběťmi)
3. najde vhodné svědky
4. odborný pracovník provede individuální rozhovory se svědky; v žádném případě není možné společné vyšetřování oběti a agresorů nebo konfrontace oběti s agresorem
5. odborný pracovník zajistí bezpodmínečnou ochranu oběti šikany
6. odborný pracovník předběžně vyhodnotí situaci a zvolí vhodnou formu rozhovoru:
  - a) rozhovor s obětí a rozhovor s agresorem (metoda usmíření)
  - b) rozhovor s agresory (metoda vnějšího nátlaku)
7. realizace vhodné metody
8. komunita – a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů (ředitelka zařízení)
9. práce s celou komunitou
10. práce s menší skupinou

Krizový scénář při skupinovém násilí či pokročilé šikaně – tento druh šikany považujeme za mimořádnou událost, proto podléhá hlášení MŠMT, státní zástupkyni, případně Policii ČR – vždy zodpovídá vedoucí pracovník

A: První kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad situace, závažnost, forma šikany
2. bezprostřední záchrana oběti; okamžité zastavení skupinového násilí (intenzivní pomoc z odborného týmu a týmu vychovatelů).

B: Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování vychovatelů ve službě a informování vedení ústavu
4. zabránění domluvě mezi dětmi na křivé skupinové výpovědi
5. pokračující pomoc oběti (např. přivolání lékaře, přivolání policie ČR)
6. oznámení na policii, informování rodičů, informování odboru speciálního školství na MŠMT
7. přivolání ředitele zařízení, etopeda, psychologa a vedoucího vychovatele

C: Vyšetřování

8. rozhovor s obětí a informátory
9. nalezení nejslabších článků; nespolupracujících svědků
10. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
11. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory; nikdy nekontaktovat agresora s obětí.

D: Náprava

12. metoda vnějšího nátlaku ze strany odborných pracovníků a vedení ústavu a změna konstelace skupiny.